

A X. ORSZÁGOS SYMPOSION TALÁLKOZÓ ZÁRÓDOKUMENTUMA

2001. NOVEMBER 23-25
ZALAEGERSZEG

A hetvenes-nyolcvanas évekbeli kibontakozás, virágzás után, a kilencvenes évekre, az ezredfordulóra **általános válsághelyzet lett úrrá az alkotótelepeken**: képletesen fogalmazva a műveket befogadó tér légüres, a terület – mind fogalmi értelemben – gazdátlan, egyre inkább elnéptelenedő.

Míg a színházművészet, a filmművészet, a könyvkiadás léte és fenntartása központi és önkormányzati fejezetek és alapok által támogatott, addig a képző- és iparművészet alkotóinak és gondozóinak munkája, infrastruktúrája és létfenntartása, a kortárs művészet működése a kulturális költségvetés számára egyszerűen nem létezik, illetve minden és mindenki a Nemzeti Kulturális Alaphoz utalt, pályázati rendszeréhez irányított, amely tudvalevőleg fenntartási, működtetési költségeket nem fedez.

Az NKA-törvény módosítására lenne szükség ahhoz, hogy az NKA által kiírt pályázatokban az alkotótelepek – melyek értékteremtők és értékmegőrzők – a működési és fenntartási költségeikhez is kaphassanak támogatást.

Az alkotótelepek Nemzetközi kapcsolatainak bővítését 2001-től a Visegrádi 4 ország vizuális ernyőszerkezeteivel közösen szervezett művésztelepi programjai jellemzik.

A VISEGRÁD 2001 konferencia résztvevői az ECA megbízásából európai és nemzeti támogatást kérnek a korábbi és a még létező művésztelepeknek.

Kérjük ezt, azért mert az európai régiókból és a világ minden tájáról érkező művészek számára a művésztelepek találkozó, alkotó és kutatóhelyként szolgálnak. Fontos tudni, hogy a különböző művésztelepek a kutatás, a tudományos felfedezés, valamint az elméleti viták és megbeszélések központjai is. Nélkülözhetetlen szerepet töltenek be a művészek, tudósok, értelmiségiek gyakorlati cserekapcsolataiban, egyre szélesebb körben pedig a tudásátadásban.

A Művészeti Akadémia, az univerzitások habilitáló munkájában háttérrel nyújtanak a művésztelepeknek. A nyolcvanas években elindított ún. „univerzitas” program sikeresen teljesül (négy helyen van egyetemi szintű művészeti oktatás, Pécs, Sopron, Miskolc, Bp.) A DLA képzés és kutatás fejlesztése folyik az egyetemeken és a művésztelepek infrastruktúráját, ahol anyag, technika, technológia adott, időszakosan vagy folyamatosan, célra szervezett csoportos vagy mester diák viszonyban az oktatás EU rendszerének megfelelően, kitűnően használhatja.

A finanszírozási rendszer abszurdításából, illetve csaknem teljes hiányából fakadó aggasztó jelenségek számbavétele előtt **emlékezzünk meg a szépségekről**:

Arról, hogy a szobrászat monumentális ágazatában, a meglehetősen csüggesztő köztéri termés mellett az alkotótelepek közegében, műhelyeiben születhettek és születnek meg azok a nagyméretű, a maradandóság igényével készített, és valamilyen korlátozott nyilvánosságú, de

mégis csak közösségi térbe helyezett műalkotások, amelyeket nem korlátoz, befolyásol, deformál megrendelői akarat, igény, korlát. A megrendelő (a mindenkori hatalom) igény – és ízlésszintje kizárásával tehát **a művésztelepeken autonóm, művészeti indításra, esztétikai vezérelvekre alkotott művek, kompozíciók jöhetnek, jöhetnek létre**, és mind ehhez az anyag és technika – segítség is adott, s általában az optimális alkotási körülmények is biztosítottak. Viszonylag **nagy nyilvános műegyüttesek szerveződhetnek** így a megmunkált anyag, a technika által meghatározottan: Villányban a kő, Siklóson a kerámia, Dunaújvárosban a vas és az acél, Nagyatádon a fa, Kecskeméten a kerámia és porcelán, valamint a zománcművészet művelői valósíthatták meg elképzeléseiket.

A kor progresszív szellemisége által áthatott, az egyes életművekben kimagasló jelentőségű alkotások formálódtak ezekben a műhelyekben; létrejöttek azok a művek, amelyeknek létre kellett jönniük, s amelyek összességükben ideológia korlátozásoktól mentesen teremtették meg egy-egy periódus lenyomatát, és azon tárgyak nélkülözhetetlen gyűjtőhelyeivé váltak amelyek gyűjtésére a múzeumok alkalmatlanok; művészeti folyamatokat rajzolnak meg, fontos tendenciákat nyomatékosítanak.

Minden művészeti ágban és azon belül több műfajban különösen értékes művésztelepi gyűjtemények jöttek létre, amelyek tudományos igényű feldolgozásának és publikálásának a finansziális háttere nincs mindenütt biztosítva. Ezzel összefüggésben nincsenek meg a megőrzés objektív feltételei: a nyilvános terekben elhelyezett művek védtelenek, pl: a fémgyűjtők, szoborrongálók ellen. **A szabadterben álló művek esetében folyamatos állagmegóvó, restauráló munkára lenne szükség**; ezekhez az anyagi feltételek, az adottságok és lehetőségek hiányoznak. Művek sora tűnik el csaknem teljesen nyomtalanul, az időjárás hatására pusztulnak, károsodnak. A helyi kezdeményező készségre beindított és működtetett alkotótelepek működése veszélyeztetett: a permanens építkezés, a folyamatos gyűjteményszervezés akadozik, szakad meg. Az alkotótelepek mű együttese így zárványokká válnak, és a fenntartási körülményeket mérlegelve kimondható: lassú pusztulásra vannak ítélve.

A kulturális kormányzatnak fel kell ismernie, hogy nem csak reprezentatív nagyberuházásokra van szüksége a magyar kultúrának, a kortárs magyar művészetnek, hanem azokra az alapelemekre, vidéki bázisokra is, amelyek szerény, de nélkülözhetetlen éltetői és továbbvivői a műteremtés soha fel nem adható szándékának.

*

A záródokumentum mellett rögzíteni kívánjuk a következőket:

A **Magyarországi Alkotótelepek és Symposionok Társasága** tíz éve a **Táltos Klubban** működik, folyamatos tevékenységét mutatja a hetente nagy számban látogatott előadások, a havonta változó kiállítási környezetben. A rendszeres szakmai tanácskozásainkon kívül meghívunk külső előadókat a tudomány és a társművészetek területéről. Minden előadás és kiállítás megnyitó után vezetett vitafórum színhelye a Klub, a Társaság székhelye.

Fontos lenne a Neten való széleskörű bemutatkozás, elérhetőség, információ csere, fórum és bármilyen kommunikációs lehetőség az élő eleven párbeszédre.